

Het Mulier Instituut onderzoekt

SPORTCLUBS BOUWEN AAN SOCIAAL VEILIGE SPORT

Sociale veiligheid in de sport is een van de pijlers van het Sportakkoord. Bonden en sportverenigingen hebben zich de afgelopen jaren ingezet op het invoeren van maatregelen om de sociale veiligheid te verbeteren en ongewenst gedrag tegen te gaan. Dit gebeurde onder andere door implementatie van vier basiseisen voor sociaal veilig sporten (NOC*NSF). Het Mulier Instituut onderzocht via het Verenigingspanel in welke mate verenigingsbestuurders geconfronteerd worden met onwenselijk gedrag. En in hoeverre hun sportverenigingen voldoen aan de vier basiseisen voor sociaal veilig sporten.

DOOR: SANNE A. VAN DER MEER, RENS CREMERS, JANINE VAN KALMTHOUT (MULIER INSTITUUT)

SOCIAAL VEILIG SPORTEN IS NOG NIET VANZELFSPREKEND

Bijna de helft van de besturen van sportverenigingen (48%) is in de afgelopen twaalf maanden geconfronteerd met of heeft klachten gehad over onwenselijk gedrag (figuur 1). Het meest genoemd zijn verbaal geweld (32%) en pestgedrag (26%).

Grote verenigingen (> 250 leden) hebben vaker te maken met wangedrag (80%) dan kleine verenigingen (≤100 leden; 32%). Daarnaast hebben teamsportverenigingen (61%) en verenigingen met jeugdleden (59%) relatief vaak te maken met onwenselijk gedrag.

Verenigingsbestuurders reageren op verschillende manieren wanneer ze te maken krijgen met klachten over of signalen van onwenselijk gedrag. Driekwart van de verenigingen gaat in gesprek met de daders. Twee vijfde geeft een waarschuwing, en ook twee vijfde bespreekt

het voorval (ook) met trainers of coaches. Een kwart bespreekt het gedrag met andere leden en een kwart legt een sanctie op.

Tegelijk geeft een kwart van de bestuurders aan dat ze niet altijd iets ondernemen of dat ze dit niet weten. Er lijkt nog ruimte voor bestuurders om stappen te zetten in hun reactie op onwenselijk gedrag in de vereniging.

DE VIER BASISEISEN

De vier basiseisen (vier V's) vormen op dit moment een belangrijke beleidsmaatregel voor het creëren van een sociaal veilige sport. Het streven is dat iedere sportvereniging aan de vier V's voor sociale veiligheid voldoet. De vier V's zijn:

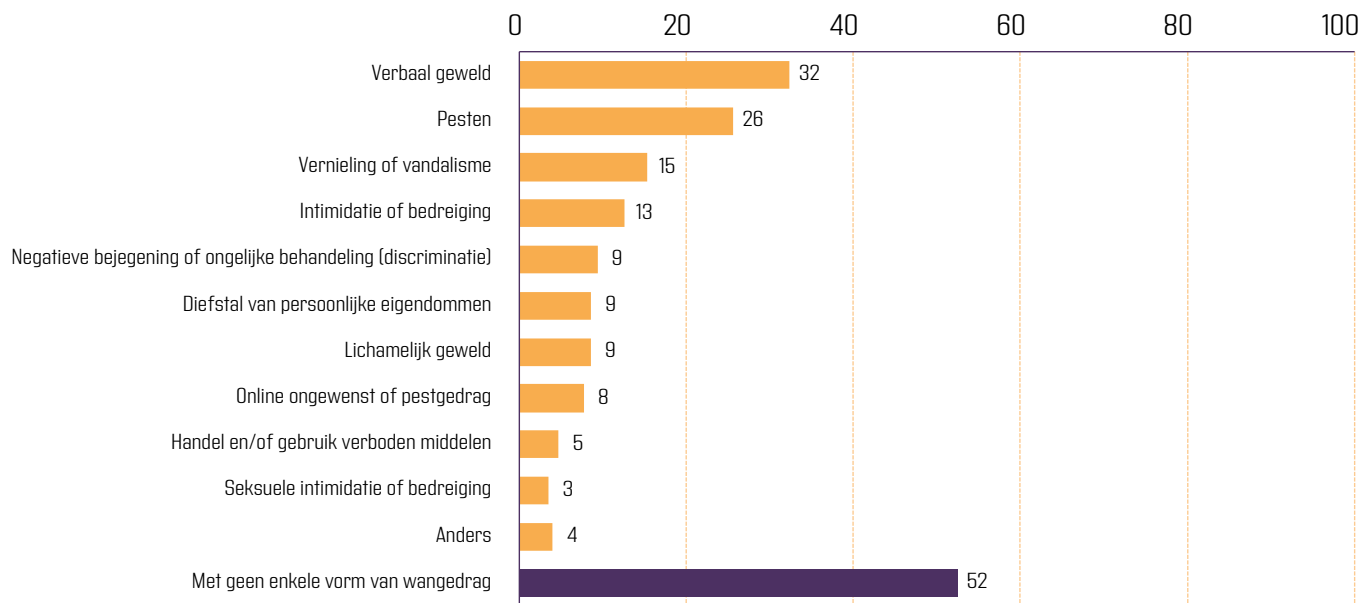
1. een vastgestelde gedragscode;
2. een vertrouwenscontactpersoon;
3. (beleid voor) Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG);

4. beleid voor (pedagogische) opleiding voor vakkundige trainers en coaches.

Driekwart van de verenigingen heeft gedragsregels (76%). Meer dan de helft heeft een vertrouwenscontactpersoon (57%) en nog eens de helft heeft beleid voor VOG's (49%). Verenigingen hebben nog het minst vaak beleid voor pedagogische educatie (24%). Dit is logisch aangezien deze maatregel pas in 2023 als een basiseis is geïntroduceerd, terwijl de eerste drie basiseisen al veel langer beleidsaandacht krijgen. Daarnaast maakt ongeveer één op de vijf sportverenigingen geen gebruik van trainers, waardoor deze maatregel op hen niet van toepassing is. Al geldt dat in sterkere mate voor verenigingen zonder jeugdleden.

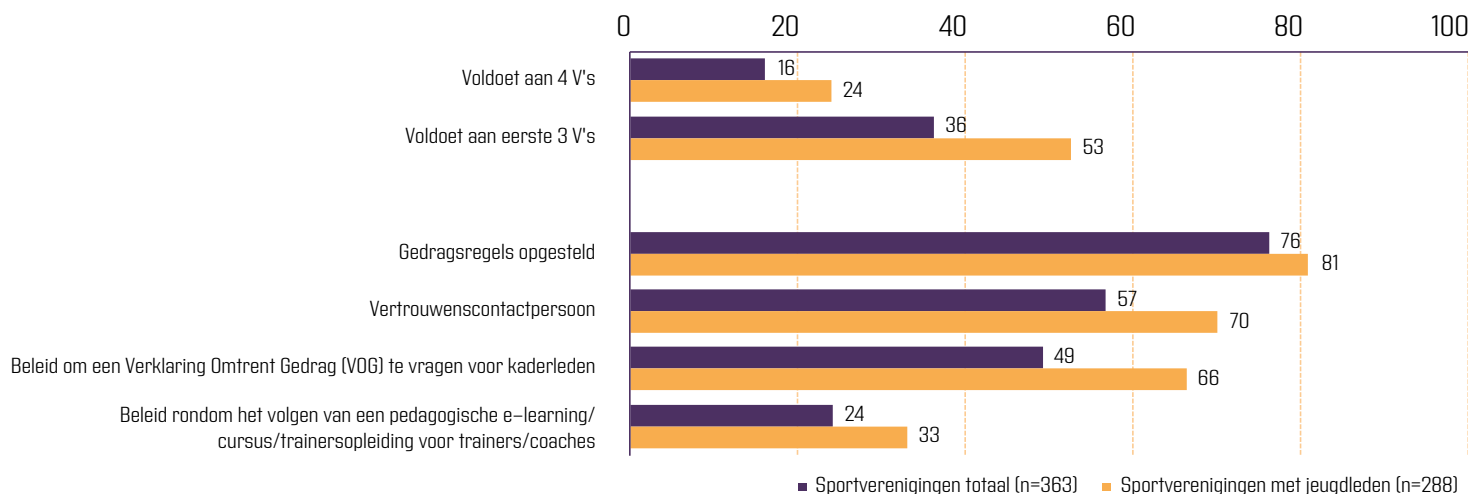
Eén op de zes verenigingen voldoet aan alle vier de basiseisen voor sportverenigingen (16%). Bij verenigingen met jeugdleden is dat

Figuur 1. Mate waarin verenigingsbesturen in 2024 geconfronteerd zijn met of klachten ontvingen over onwenselijk gedrag (in procenten, n=363)



BRON: MULIER INSTITUUT, VERENIGINGSPANEL, WINTER 2024/2025

Figuur 2: Mate waarin verenigingen voldoen aan de basiseisen (de vier V's) voor veilig sporten (in procenten)



BRON: MULIER INSTITUUT, VERENIGINGSPANEL, WINTER 2024/2025.

een kwart (24%). Grote sportverenigingen (36%) voldoen vaker aan de basiseisen dan kleine verenigingen (6%).

“BELANGRIJK IS DAT VERENIGINGEN DE VIER V'S ECHT VERANKEREN IN HUN CULTUUR”

Het aandeel verenigingen dat voldoet aan de eerste drie V's is de afgelopen jaren gestegen. In 2024 voldoet één op de drie verenigingen aan de eerste drie basiseisen (36%; figuur 2). Dat was één op de vier in 2019.

BASISEISEN ALS FUNDAMENT, NIET ALS EINDDOEL

Een groeiend aandeel verenigingen heeft aandacht voor de basiseisen voor sociaal veilige sport. Tegelijkertijd is nog veel inzet nodig van bonden, gemeenten en verenigingen om de basiseisen volledig te implementeren.

De aanpak verschilt: sommige bonden en gemeenten stellen verplichtingen, andere doen een dringend beroep of koppelen er een financiële prikkel aan. Welke route het effectiefst is, moet nog blijken. Belangrijk is dat verenigingen de basiseisen niet alleen op papier regelen, maar ze echt verankeren in hun cultuur. Anders bestaat het risico dat de vier V's verworden tot 'de vier vinkjes'. De uitdaging is dan ook om te zorgen dat verenigingen de vier V's zien als het fundament om verder te bouwen aan een sociaal veilige sportomgeving.